

2016 **TYÖELÄKEINDIKAATTORIT**

TYÖURAN PITUUS

Eläkkeellesiirtymisiän odote **5**

Työvoimaan kuulumisajan ja työllisen ajan odote **9**

Työllisyysaste **11**

Eläkkeelle siirtyneiden työuran pituus **13**

ELÄKKEIDEN TASO

Omaeläkkeensaajien keskimääräinen kokonaiseläke **15**

Omaeläkkeensaajien keskimääräinen kokonaiseläke suhteessa keskiansioon **17**

Keskimääräinen kokonaiseläke suhteessa keskiansioon vuosina 2015–2080 **19**

Eläkkeen korvausaste **21**

Esimerkkilaskelma eläkkeiden korvausasteiden kehityksestä **23**

ELÄKEMENOT JA RAHOITUS

Lakisääteiset eläkemenot suhteessa bruttokansantuotteeseen **25**

Työeläkemenot suhteessa työtulosummaan **27**

TyöEL:n meno- ja maksuprosentti **29**

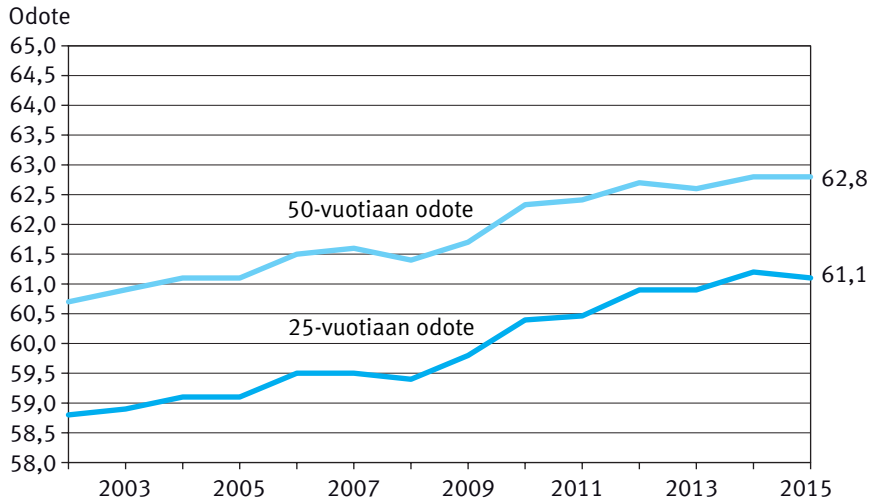
Karttuneet eläkeoikeudet ja rahastointiaste **31**

Työeläkeindikaattorit 2016 antavat kuvan työeläketurvan tilasta sekä toteutuneesta ja ennakoidusta kehityksestä. Mittareilla seurataan työuran pituutta, eläkkeiden tasoa ja eläketurvan rahoitusta.

Tässä taskupainoksessa on esitetty eri aihealueiden ydinindikaattorit. Kunkin indikaattorin osalta on lyhyesti kuvattu kehitystä. Laajemmat mittarit ja niiden kuvaukset löytyvät etk.fi/julkaisut -sivuilta *Työeläkeindikaattorit 2016* -verkkojulkaisusta.

ELÄKKEELLESIIRTYMISIÄN ODOTE

Eläkkeellesiirtymisiän odote vuosina 2002–2015, kaikki työeläkkeelle siirtyneet

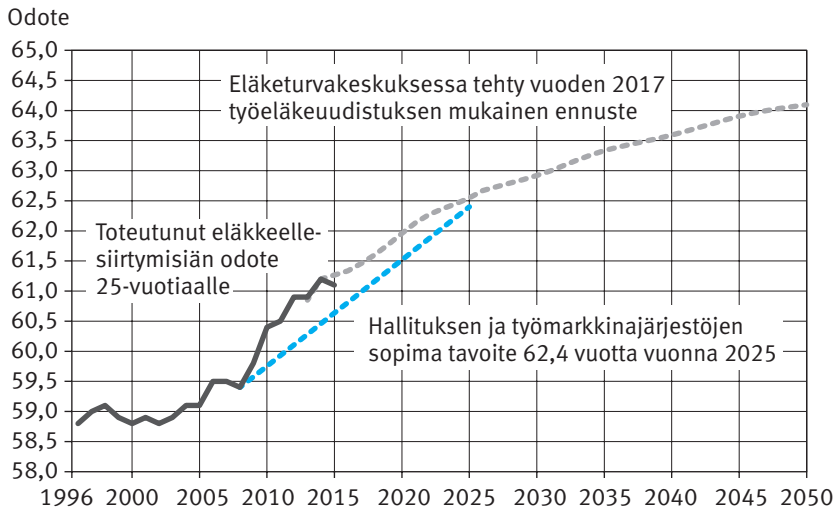
Eläkkeellesiirtymisiän odote kuvaa keskimääräistä eläkkeellesiirtymisikää, joka muodostuu tietynikäisille vakuutetuille, kun oletetaan, että ikäluokittainen eläkealkavuus ja kuolevuus säilyvät tarkasteluvuoden tasolla. Osa-aikealäkkeelle siirtyneitä ei oteta mukaan odotetta laskettaessa.

Eläkkeellesiirtymisiän odote voidaan laskea minkä ikäiselle henkilölle tahansa. Perusindikaattoriksi on valittu 25-vuotiaan odote.

25-vuotiaan odote on noussut 2,2 vuotta eläkeuudistusta edeltävästä tasosta (2003). Vuonna 2015 odotteen arvo 25-vuotiaalle oli 61,1 vuotta, joka on 0,1 vuotta matalampi kuin edellisenä vuonna. Jos henkilö oli vielä 50-vuotiaana työeläkevakuutettuna eikä ollut eläkkeellä, hänen eläkkeellesiirtymisiän odotteensa vuonna 2015 oli 1,7 vuotta korkeampi eli 62,8 vuotta. Tämä 50-vuotiaan odote oli sama kuin edellisenä vuonna.

Lisätietoa: *Eläkkeellesiirtymisikä Suomen työeläkejärjestelmässä. Eläketurvakeskuksen tilastoraportteja 03/2016.*

ELÄKKEELLESIIRTYMISIÄN ODOTE

Eläkkeellesiirtymisiän odote vuosina 1996–2050: toteuma, tavoite ja ennuste

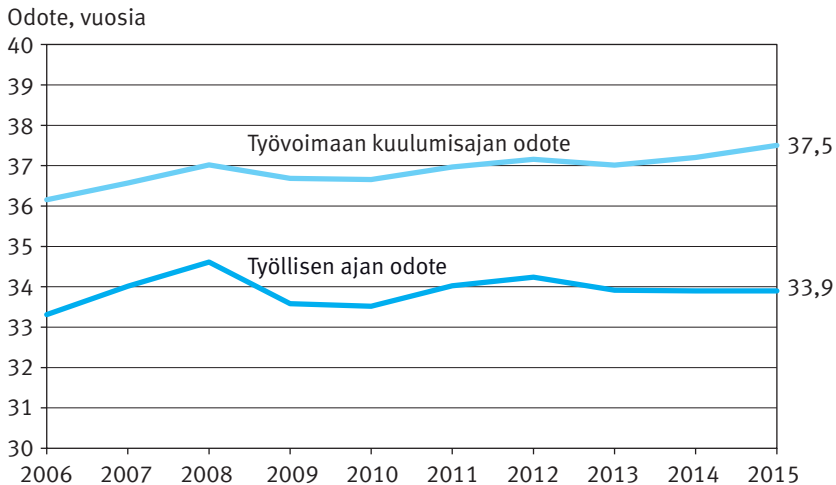

Vuonna 2009 hallitus ja keskeiset työmarkkinajärjestöt asettivat tavoitteeksi, että 25-vuotiaan eläkkeellesiirtymisiän odotteen tulisi nousta vuoteen 2025 mennessä 62,4 vuoteen. Eläkkeelle siirtymisikää koskevan tavoitteen toteuttamiseksi vahvistettiin tammi-kuussa 2016 hallituksen esitykset työeläkelakien muuttamiseksi. Uudet työeläkelait tulevat voimaan 1.1.2017.

Eläkkeellesiirtymisiän odote oli vielä 2000-luvun alussa 59 vuoden tuntumassa. Odote nousi 1996–2004 välisenä aikana maltillisesti. Vuoden 2005 jälkeen odote on noussut selvästi. Nopeaan muutokseen erityisesti vuoden 2009 jälkeen on osaltaan vaikuttanut työttömyyseläkkeen poistuminen.

Asetetun tavoitteen saavuttaminen edellyttää, että odote jatkaa nousuaan vuoden 2015 tasolta 1,3 vuotta vuoteen 2025 mennessä. Eläketurvakeskuksen tekemässä vuoden 2017 työeläkeuudistuksen vaikutusarviossa on laskettu, että uudistuksen seurauksena eläkkeellesiirtymisiän odote nousisi tavoitellulle tasolle vuoden 2025 tietämissä (*Laskelmia vuoden 2017 työeläkeuudistuksen vaikutuksista – Hallituksen esitykseen perustuvat arviot. Eläketurvakeskuksen raportteja 05/2015*).

TYÖVOIMAAN KUULUMISAJAN JA TYÖLLISEN AJAN ODOTE

15-vuotiaan työvoimaan kuulumisajan ja työllisen ajan odote vuosina 2006–2015

Työvoimaan kuulumisajan odote kuvaa niiden vuosien keskimäärää, joina 15-vuotiaan henkilön voidaan odottaa lukeutuvan työvoimaan jäljellä olevana elinaikanaan, jos kyseisen vuoden työvoimaosuudet muodostuisivat pysyviksi.

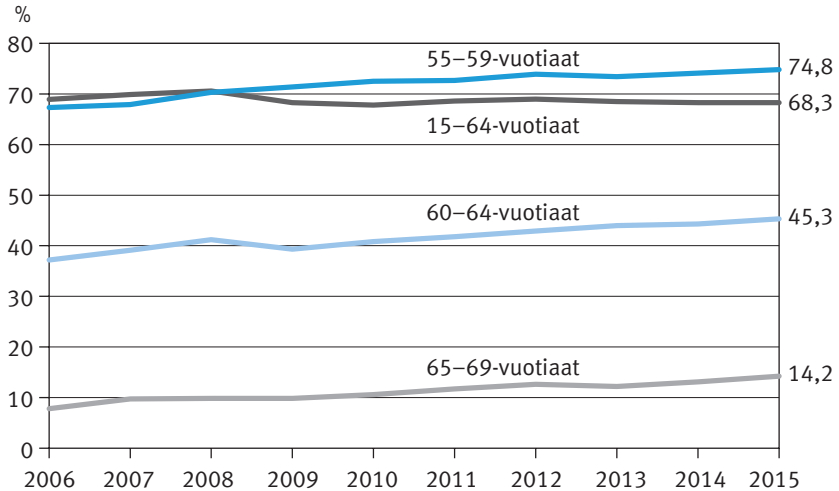
Työllisen ajan odote kuvaa niiden vuosien keskimäärää, joina 15-vuotiaan henkilön voidaan odottaa olevan työsuhteessa tai yrittäjänä jäljellä olevana elinaikanaan, jos kyseisen vuoden työssäoloasteet muodostuisivat pysyviksi. Sen vuosittaiset arvot ovat samalla tavalla suhdanneherkkiä kuin työllisyysaste.

Laskelmat perustuvat Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen aineistoon. Käytetyt suureet ovat työvoimaosuus ja työllisyysaste. Laskelmat on tehty Eläketurvakeskuksessa.

Työllisen ajan odote on vuosina 2006–2015 noussut 33,3 vuodesta 33,9 vuoteen. Vuonna 2009 odote aleni, mutta on sen jälkeen pysynyt suhteellisen vakaana.

Työvoimaan kuulumisajan ja työllisen ajan odotteen välinen noin kolmen vuoden ero johtuu työttömyydestä.

TYÖLLISYYSASTE

Työllisyysaste ikäryhmittäin vuosina 2006–2015

Työllisyysaste on työllisten prosenttiosuus samanikäisestä väestöstä. Tarkastelu perustuu Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen vuosikeskiarvoihin. Tavallisesti työllisyysaste lasketaan 15–64-vuotiaiden työllisten prosenttiosuutena samanikäisestä väestöstä. Näin ollen 65–69-vuotiaat eivät vaikuta koko väestön työllisyysasteeseen.

Työllinen on henkilö, joka on tutkimusviikolla tehnyt ansiotyötä vähintään tunnin rahapalkkaa tai luontaisetta vastaan tai voittoa saadakseen, tai on ollut tilapäisesti poissa työstä.

2000-luvulla työllisyysaste nousi finanssikriisiin 2008 saakka. Erityisen suotuisaa kehitys on ollut 55 vuotta täyttäneiden ikäryhmissä.

55–59-vuotiaiden työllisyysaste on ollut koko työikäisen väestön työllisyysastetta korkeammalla vuodesta 2008 asti. Ikäryhmän työllis-

syysaste on noussut trendinomaisesti ja oli vuonna 2015 korkeammalla kuin kertaakaan 2000-luvulla (74,8 prosenttia). Edellisvuodesta työllisyysaste nousi 0,7 prosenttiyksikköä.

Myös 60–64- ja 65–69-vuotiaiden työllisyys on parantunut merkittävästi. Näissäkin ikäryhmissä työllisyysaste on noussut finanssikriisin jälkeen 2000-luvun ennätystasolle. 60–64-vuotiaiden työllisyysaste nousi 45,3 prosenttiin ja 65–69-vuotiaiden 14,2 prosenttiin vuonna 2015. Molemmat nousivat prosenttiyksikön verran vuodesta 2014.

55 vuotta täyttäneiden työllisyyden myönteisestä kehityksestä huolimatta koko väestön työllisyys on polkenut paikallaan. Koko 15–64-vuotiaan väestön työllisyys on jäänyt selvästi alle 70 prosentin tasolle. Vuonna 2015 työllisyysaste laski 0,2 prosenttiyksikköä.

ELÄKKEELLE SIIRTYNEIDEN TYÖURAN PITUUS

	Keskiarvo	Mediaani
Kaikki vuonna 2015 eläkkeelle siirtyneet		
Kaikki	32,7	36,9
Miehet	33,4	37,8
Naiset	32,0	36,1
Vuonna 2015 vanhuuseläkkeelle siirtyneet		
Kaikki	35,5	38,8
Miehet	36,3	39,4
Naiset	34,7	38,1

Vuonna 2015 eläkkeelle siirtyneiden työuran pituus vuosina

Työuran pituudella tarkoitetaan tässä työssä-oloajan pituutta kuukausina tai vuosina siten kuin se on työeläkerekistereistä saatavissa. Tällöin työurassa otetaan huomioon vain työeläkevakuutettu työ tai yrittäjätoiminta. Työuran katsotaan alkavan aikaisintaan 18 vuoden täyttämistä seuraavan kuukauden alusta, koska siitä alkaa nykyisin eläkkeen karttuminen.

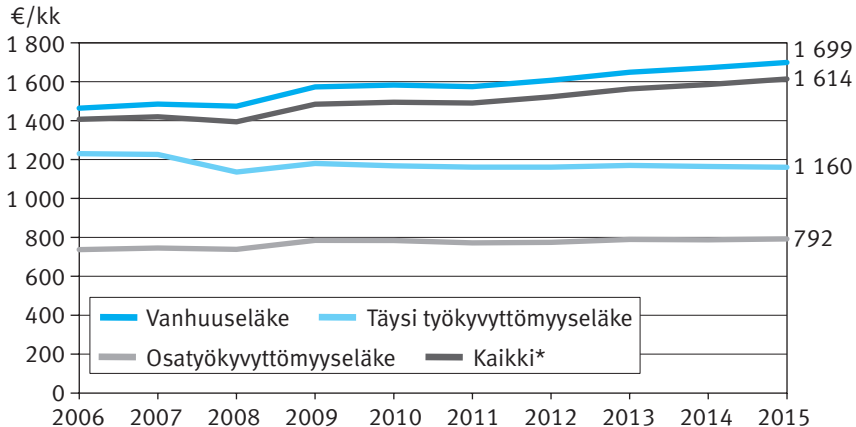
Kaikkien vuonna 2015 työeläkkeelle siirtyneiden työuran pituus ennen eläkkeelle siirtymistä oli keskimäärin 32,7 vuotta. Koska työuran pituuden jakauma on voimakkaasti vino, keskiarvoa paremmin työssäoloajan pituutta kuvaa mediaani. Sen mukaan vuonna 2015 työeläkkeelle siirtyneistä puolet oli työskennellyt vähintään 36,9 vuotta ennen eläkkeelle jäämistään.

Koska osa eläkkeelle siirtyneistä on jättänyt työelämän työkyvyttömyyden perusteella, mi-

kä lyhentää työuraa, on luontevaa tarkastella erikseen vanhuuseläkkeelle siirtyneitä ja heidän työuraansa. Vuonna 2015 vanhuuseläkkeelle siirtyneiden työura oli keskimäärin 35,5 vuotta ja mediaani 38,8 vuotta. Toisin sanoen puolet vanhuuseläkkeelle siirtyneistä teki töitä 38,8 vuotta ennen eläkeikää.

Vanhuuseläkkeelle siirtyvien miesten työura oli 1,6 vuotta pitempi kuin naisten. Ero miesten ja naisten välillä on hieman pienempi, kun tarkastellaan kaikkia eläkkeelle siirtyneitä (1,4 vuotta). Perhevapaat ja lastenhoitoon liittyvät vapaat lienevät keskeisiä syitä miesten ja naisten väliseen eroon. Sen sijaan eläkkeellesiirtymisikä ei eroa selittä, sillä miehet ja naiset siirtyvät eläkkeelle keskimäärin samassa iässä. Vuonna 2015 eläkkeellesiirtymisiän keskiarvo oli 60,7 vuotta ja mediaani 63,1 vuotta.

OMAEÄLÄKKEENSAAJIEN KESKIMÄÄRÄINEN KOKONAISELÄKE

*Sisältää työttömyyseläkkeet vuoteen 2014 asti.

Vuodesta 2008 alkaen kansaneläke ei enää sisällä eläkkeensaajan asumis- ja hoitotuen osuutta. Vuodesta 2011 alkaen kansaneläke sisältää takuueläkkeen osuuden.

Omaeläkkeensaajien keskimääräinen kokonaiseläke vuosina 2006–2015
eläkelajin mukaan vuoden 2015 rahassa

Omaeläkkeensaajien keskimääräinen kokonaiseläke kuvaa Suomessa asuvien työ- ja/ tai kansaneläkejärjestelmästä vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkettä saavien keskimääräistä kokonaiseläkettä. Eläke sisältää henkilön oman työ- ja kansaneläkkeen sekä leskeneläkkeen. Kokonaiseläke sisältää myös tapaturmavakuutus-, liikennevakuutus-, sotilastapaturma- ja sotilasvammalain mukaiset eläkkeet sekä Kelan maksamat rintamalisät, lapsikorotukset ja takuueläkkeet.

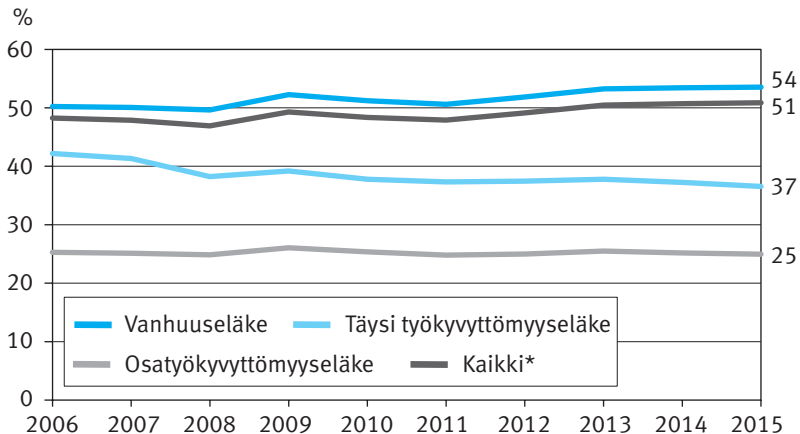
Vanhuuseläkkeensaajien keskimääräinen kokonaiseläke on kasvanut tarkastelujaksolla reaalisesti 16 prosenttia.

Täyttä työkyvyttömyyseläkettä saaneiden keskimääräinen kokonaiseläke on pysynyt tasoltaan samansuuruisena lähes koko tarkastelujakson. Vuosina 2006 ja 2007 se oli hieman korkeampi, sillä tällöin oli vielä voimassa yk-

silöllisiä varhaiseläkkeitä, jotka olivat tasoltaan keskimäärin parempia kuin varsinaiset työkyvyttömyyseläkkeet.

Myös osatyökyvyttömyyseläkettä saaneiden keskimääräinen kokonaiseläke on ollut tasoltaan ajanjaksolla sangen vakaa. Määritelmän mukaan osatyökyvyttömyyseläke on puolet täyden eläkkeen suuruudesta. Osatyökyvyttömyyseläkkeet ovat kuitenkin suhteellisesti parempia kuin täydet eläkkeet. Vuonna 2015 osatyökyvyttömyyseläkettä saaneiden keskimääräinen kokonaiseläke oli 68 prosenttia täyttä työkyvyttömyyseläkettä saaneiden kokonaiseläkkeestä.

OMAELÄKKEENSAAJIEN KESKIMÄÄRÄINEN KOKONAISELÄKE SUHTEESSA KESKIANSIOON

*Sisältää työttömyyseläkkeet vuoteen 2014 asti.

Vuodesta 2008 alkaen kansaneläke ei enää sisällä eläkkeensaajan asumis- ja hoitotuen osuutta. Vuodesta 2011 alkaen kansaneläke sisältää takuueläkkeen osuuden.

Omaeläkkeensaajien keskimääräinen kokonaiseläke vuosina 2006–2015 prosentteina kyseisen vuoden keskiansiosta eläkelajin mukaan

Omaeläkkeensaajien keskimääräinen kokonaiseläke on Suomessa asuvien työ- ja/tai kansaneläkejärjestelmästä vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkettä saavien keskimääräinen kokonaiseläke. Eläke sisältää henkilön oman työ- ja kansaneläkkeen sekä leskeneläkkeen. Kokonaiseläke sisältää myös tapaturmavakuutus-, liikennevakuutus-, sotilastapaturma- ja sotilasvammalain mukaiset eläkkeet sekä Kelan maksamat rintamalisät, lapsikorotukset ja takuueläkkeet.

Keskiansio perustuu Tilastokeskuksen tulonjakotilaston tietoon ammatissa toimivien keskimääräisistä palkka- ja yrittäjätuloista.

Kaikkien eläkkeensaajien ja työssäkäyvien tulosuhde on pysynyt koko tarkasteluajanjakson 50 prosentin vaiheilla. Vähäistä laskua oli 2000-luvun puolivälin jälkeen, mutta loppuvuosina taso nousi tarkasteluajan

alun tasolle. Tulosuhteen pysyminen lähes samana johtuu vanhuuseläkkeiden kehityksestä. Keskimääräinen vanhuuseläke suhteessa työssäkäyvien keskiansioihin on pysynyt 50 prosentin tuntumassa, loppuvuosina jopa ylittänyt sen. Viime vuosien suhdeluvun kehitykseen on vaikuttanut myös maltilliset muutokset keskiansioissa.

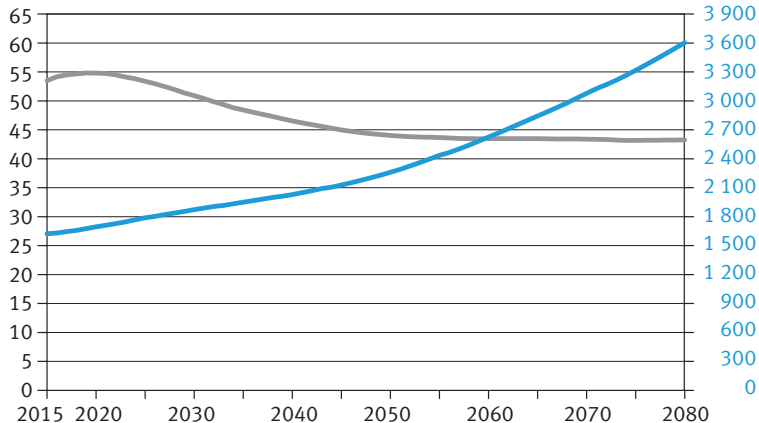
Täyttä työkyvyttömyyseläkettä saaneiden asema suhteessa työssäkäyviin on heikentynyt tarkastelujaksolla. Työkyvyttömyyseläkkeensaajilla tulosuhde työssäkäyviin pieneni 42 prosentista 37 prosenttiin.

Osatyökyvyttömyyseläkettä saaneiden ja työssäkäyvien tulosuhde oli koko tarkasteluajanjakson noin 25 prosenttia.

KESKIMÄÄRÄINEN KOKONAISELÄKE SUHTEESSA KESKIANSIOON VUOSINA 2015–2080

Keskieläke suhteessa ko.
vuoden keskiansioon, %

Keskieläke, €/kk
2014 hinnoin

Omaeläkkeensaajien keskimääräinen kokonaiseläke vuoden 2014 rahassa ja prosentteina kunkin vuoden keskiansiosta vuosina 2015–2080

Arvio omaeläkkeensaajien keskimääräisen kokonaiseläkkeen kehityksestä vuodesta 2015 vuoteen 2080 perustuu vuoden 2017 eläkeuudistuksen vaikutuksista Eläketurvakeskuksessa laadittuihin arvioihin (*Laskelmia vuoden 2017 työeläkeuudistuksen vaikutuksista – Hallituksen esitykseen perustuvat arviot. Eläketurvakeskuksen raportteja 05/2015*).

Omaeläkkeensaajien keskimääräinen kokonaiseläke on Suomessa asuvien työ- ja/tai kansaneläkejärjestelmästä vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkettä saavien keskimääräinen kokonaiseläke. Eläke sisältää henkilön oman työ- ja kansaneläkkeen sekä leskeneläkkeen. Kokonaiseläke sisältää myös tapaturmavakuutus-, liikennevakuutus-, sotilastapaturma- ja sotilasvammalain mukaiset eläkkeet sekä Kelan maksamat rintamalisät, lapsikorotukset ja takuueläkkeet.

Ennustejakson aikana keskimääräinen eläke kasvaa yli kaksinkertaiseksi eli vuoden 2014 hintatasossa eläke nousee runsaasta 1 600 eurosta noin 3 600 euroon kuukaudessa. Eläkkeiden ostovoiman kasvu on pääosin seurausta yleisen ansiotason noususta. Keskimääräinen eläke oli hieman yli puolet vakuutettujen keskiansiosta vuonna 2015. Työeläkkeiden suhde ansiotasoon kasvaa vielä hieman keskiansioiden hitaan kasvun ja työeläkejärjestelmän voimaantulon vuoksi. 2020-luvulta lähtien eläkkeiden tason kasvu jää kuitenkin jälkeen ansiotason kasvusta. Pääosin tämä johtuu elinaikakertoimesta. Lisäksi julkisen sektorin yksityistä korkeampien karttumien poistaminen 1990-luvulla ja työntekijän eläkemaksun nousu alentavat keskieläkkeen suhdetta keskiansioon. Kelan eläkkeiden indeksointi seuraa laskelmassa puoliksi hintatasoa ja puoliksi ansiotasoa. Tämän vuoksi Kelan eläkkeet kasvavat ansiotasoa hitaammin.

ELÄKKEEN KORVAUSASTE

	Korvausaste					
	Keski-arvo	Alin desiili eli 10 %	Ala-kvartiili eli 25 %	Mediaani eli 50 %	Ylä-kvartiili eli 75 %	Ylin desiili eli 90 %
Kaikki siirtyneet						
Kaikki	61	32	49	59	69	83
Miehet	66	39	52	61	72	89
Naiset	58	29	45	57	66	77
Palkansaajat						
Kaikki	59	31	48	59	67	77
Miehet	62	38	52	60	69	80
Naiset	56	29	45	57	66	75

Vuonna 2015 työstä työeläkkeelle siirtyneiden
eläkkeiden korvausasteet

Eläkkeen korvausaste kuvaa työstä työeläkkeelle siirtyneen henkilön työeläkkeen prosenttiosuutta eläkettä edeltävästä ansiotasosta. Työeläkkeeseen on laskettu mukaan kaikki työeläkkeenä maksetut omaeläkkeet. Ansiotaso on määritelty kaksi ja kolme vuotta ennen eläkkeen alkamisvuotta saatujen ansioiden perusteella.

Tarkastelussa ovat mukana vuonna 2015 työeläkkeelle siirtyneet henkilöt, jotka ovat työskennelleet vuodet 2012 ja 2013 eläkettä kartuttavassa työssä. Tarkastelusta on siten rajattu pois ne eläkkeelle siirtyneet, joilla ei ole ollut ansioita tarkasteltujen kahden kalenterivuoden aikana. Lisäksi tuona aikana osaeläkettä saaneet on rajattu tarkastelun ulkopuolelle. Rajaukset karsivat eläkkeelle siirtyneistä pois noin puolet. Tarkastelun ulkopuolelle rajatuista moni jäi eläkkeelle työkyvyttömyyden tai työttömyyden jälkeen.

Tarkastelussa mukana olleiden vuonna 2015 työeläkkeelle siirtyneiden eläkkeen korvausaste oli keskimäärin 61 prosenttia. Korvausasteen vaihtelu on suurta. Jos viimeisten työvuosien ansiot poikkeavat merkittävästi työuran keskiansioista, korvausaste voi olla hyvin korkea tai hyvin matala. Korvausasteen mediaani oli 59 prosenttia, ja se kuvaa melko hyvin eläkkeen korvaustasoa. Joka toisella korvausaste oli välillä 49–69 prosenttia.

Palkansaajien korvausaste oli hieman matalampi kuin yrittäjien. Myös hajonta oli pienempi kuin yrittäjillä. Vuonna 2015 palkansaajien korvausaste oli keskimäärin 59 prosenttia. Myös mediaani oli 59 prosenttia.

Esitetyt korvausasteiden perusluvut ovat luonteeltaan melko stabiileja. Viime vuosina ne eivät olekaan juuri muuttuneet vaan muutokset ovat olleet vähäisiä.

ESIMERKKILASKELMA ELÄKKEIDEN KORVAUSASTEIDEN KEHITYKSESTÄ

Eläkkeelle- siirtymisikä	Korvausaste		
	1953 syntyneet	1962 syntyneet	1985 syntyneet
63	50,2		
64	54,1		
65	57,9	49,7	
66	61,9	53,4	
67	65,9	57,1	49,2
68	70,0	61,0	52,8

1962 syntyneillä alin eläkeikä on 65 vuotta ja 1985 syntyneillä 67 vuotta.

Vuonna 2017 voimaan tulevan eläkeuudistuksen mukaiset eläkkeiden korvausasteet vuosina 1953, 1962 ja 1985 syntyneille henkilöille

Eläkkeen korvausasteella tarkoitetaan tässä alkavan eläkkeen määrää suhteessa viimeiseen ansaittuun palkkaan. Esimerkkilaskelmien avulla voidaan nähdä, miten eläkejärjestelmän laskentasäännöt vaikuttavat alkavan eläkkeen tasoon.

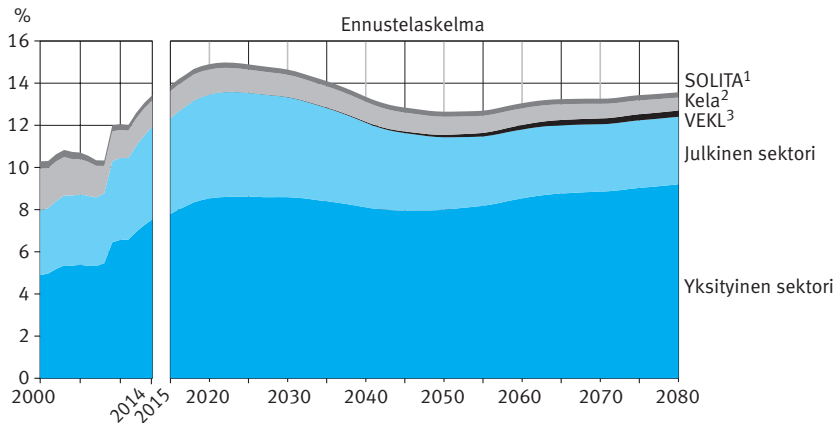
Korvausaste on laskettu olettaen työuran alkaneen 25-vuotiaana ja jatkuneen keskeytyksettä eläkkeelle siirtymiseen saakka. Ansioiden oletetaan laskelmassa kehittyvän kumpumaisen ansioprofilin mukaisesti, jossa ansio on työuran alkaessa 75 prosenttia ja lopussa 105 prosenttia keskiansiosta. Samaa ansioprofilia käytetään EU:ssa korvausasteindikaattoria laskettaessa.

Laskelmassa käytetyt ennusteet perustuvat vuoden 2017 eläkeuudistuksen vaikutuksista Eläketurvakeskuksessa laadittuihin arvioihin. Alla kuvataan kolmen eri kohortin, vuo-

sina 1953, 1962 ja 1985 syntyneiden henkilöiden korvausastetta esimerkkilaskelmien avulla. Laskelmassa esitetään korvausaste samalle kohortille eläkkeelle siirtymisiän mukaan. Työuran oletetaan olevan yhtä pitkä eri kohorteilla.

Esimerkkilaskelmien mukaan eläkkeiden korvausasteet alenevat vanhimmasta kohortista nuorempiin siirryttäessä. Väestöennusteen mukaan elinajanodote pidentyy, jolloin elin-aikakerroin alentaa eläkkeiden tasoa ja korvausastetta. Pidempään työssä jatkaminen parantaa kussakin kohortissa korvausasteita.

LAKISÄÄTEISET ELÄKEMENOT SUHTEESSA BRUTTOKANSANTUOTTEeseen

¹ Sotilastapaturma- ja sotilasvamma- sekä liikennevakuutus- ja tapaturmavakuutuslait.

² Sisältää kansaneläkkeet ja takuueläkkeet.

³ Laki valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta.

Lakisääteiset eläkemeno suhteessa bruttokansantuotteen
vuosina 2000–2080

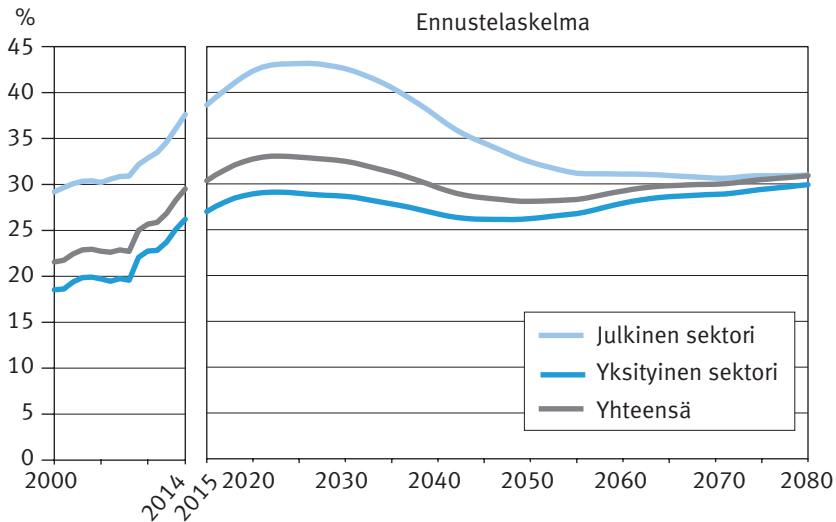
Arvio lakisääteisten eläkemenojen suhteesta bruttokansantuotteeseen perustuu vuoden 2017 eläkeuudistuksen vaikutuksista Eläketurvakeskuksessa laadittuihin arvioihin (*Laskelmia vuoden 2017 työeläkeuudistuksen vaikutuksista – Hallituksen esitykseen perustuvat arviot*. Eläketurvakeskuksen raportteja 05/2015).

Lakisääteiset eläkemenot olivat noin 10 prosenttia BKT:sta ennen syksyllä 2008 alkanutta taantumaa. Vuoden 2009 jälkeen eläkemenot ovat nousseet, ja eläkemenojen suhde bruttokansantuotteeseen on kasvanut voimakkaasti. Menojen suhteellisen määrän ennakoidaan kasvavan 2020-luvun alkuun asti, jolloin eläkemenot ovat vajaat 15 prosenttia BKT:sta.

Lähivuosina menojen kasvu on pääosin seurausta keskieläkkeen noususta BKT:n kasvun jäädessä hitaaksi. Tämän jälkeen seuraavan 30 vuoden aikana eläkemenojen suhde bruttokansantuotteeseen laskee noin 13 prosenttiin. Tämä johtuu lähinnä eläkkeellesiirtymisen myöhentymisestä ja keskieläkkeen pienemisestä suhteessa keskiansioon.

Vuosisadan loppupuoliskolla eläkkeellesiirtymisen myöhentyminen hidastuu ja kasvava eläkeläisten väestöosuus kääntää eläkemenoa lievään kasvuun suhteessa bruttokansantuotteeseen.

TYÖELÄKEMENO SUHTEESSA TYÖTULOSUMMAAN

Työeläkemeno suhteessa työtulosummaan vuosina 2000–2080

Arvio työeläkemenojen kehityksestä suhteessa omiin rahoituspohjiinsa eli talouden sektorikohtaisesti työtulosummiin perustuu vuoden 2017 eläkeuudistuksen vaikutuksista Eläketurvakeskuksessa laadittuihin arvioihin (*Laskelmia vuoden 2017 työeläkeuudistuksen vaikutuksista – Hallituksen esitykseen perustuvat arviot*. Eläketurvakeskuksen raportteja 05/2015).

Eläkemenojen kehitys suhteessa työtuloihin on erilaista julkisella ja yksityisellä sektorilla. Yksityisellä sektorilla menosuhte nousee noin 2 prosenttiyksikköä vajaan 30 prosenttiin vuoteen 2020 mennessä. Tämän jälkeen yksityisen sektorin menosuhte laskee takaisin 26 prosenttiin vuosisadan puolessa välissä kääntyen sen jälkeen lievään kasvuun.

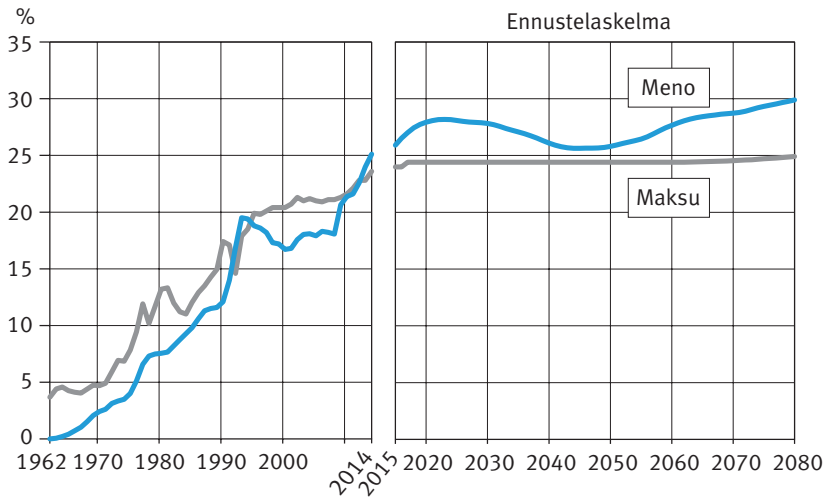
Vuonna 2015 julkisen sektorin työeläkemenot olivat noin 39 prosenttia suhteessa julkisen sektorin palkkasummaan, ja menot nou-

sevat vielä lähes 5 prosenttiyksikköä vuoteen 2030 mennessä. Tämän jälkeen menosuhte palaa hitaasti runsaan 30 prosentin tasoon.

Vuosikymmeniä korkeana pysyvä julkisen sektorin menosuhte on seurausta aiemmista yksityistä sektoria paremmista eläke-eduista sekä yksityistämistä, joiden seurauksena työntekijöitä on siirtynyt yksityiselle sektorille. Pitkällä aikavälillä julkisen ja yksityisen sektorin menosuhteet asettuvat lähelle toisiaan, koska eläke-etuuksien määräytyminen on pääsääntöisesti yhtenäistynyt.

Työeläkemenon yhteismäärä sisältää opintojen ja kotihoidontukijaksoilta karttuvan eläkemenon (VEKL:n eläkemeno). Tämä eläkemeno ei kuitenkaan sisälly sektorikohtaisiin menoihin. Tämän vuoksi kaikkien työeläkkeiden menosuhte on yhtä suuri kuin julkisen sektorin menosuhte tarkastelujakson lopussa.

TyEL:N MENO- JA MAKSUPROSENTTI

TyEL:n meno- ja maksuprosentti suhteessa palkkasummaan vuosina 1962–2080

Yksityisen sektorin palkansaajien eläkemenojen ja -maksujen toteutunut ja arvioitu kehitys suhteutettuna vastaavaan palkkasummaan perustuu vuoden 2017 eläkeuudistuksen vaikutuksista Eläketurvakeskuksessa laadittuihin arvioihin (*Laskelmia vuoden 2017 työeläkeuudistuksen vaikutuksista – Hallituksen esitykseen perustuvat arviot. Eläketurvakeskuksen raportteja 05/2015*).

TEL:n säätämisestä lähtien yksityisen sektorin työntekijöiden eläkemenot ovat kasvaneet palkkasummaa nopeammin etuuskien asteittaisesta voimaantulosta ja väestön vanheneemisesta johtuen. Tämä kehityskulku taittuu lähivuosina ja vuosina 2020–2050 eläkemenojen suhde palkkasummaan pienenee vajaan kahden prosenttiyksikön verran. Muutos johtuu eläkkeellesiirtymisen myöhentymisestä ja keskieläkkeen pienenemisestä suhteessa keskiansioon. Vuosisadan loppupuoliskolla eläk-

keellesiirtymisen myöhentyminen hidastuu, ja kasvava eläkeläisten väestöosuus kääntää eläkemenon kasvuun suhteessa palkkasummaan.

Piikki menoprosentissa 1990-luvulla aiheutui palkkasumman supistumisesta lama-aikana. Vastaavasti vuoden 2009 jälkeen heikon talouskehityksen oloissa ja eläkemenon kasvaessa meno-osuus on noussut nopeasti. Yksityisen sektorin palkansaajien työeläkkeissä on noudatettu osittaista rahastointia. Tämä näkyy siten, että eläkemaksu on ylittänyt eläkemenon kuluvan vuosikymmenen alkupuolelle asti. Tulevaisuudessa maksu voidaan pitää menoa matalampana kertyneille eläkevaroille saatavan tuoton avulla. Arvio maksun kehityksestä ei pitkällä aikavälillä perustu eläkevarojen purkamiseen, vaan laskentajakson lopussa eläkevarojen määrä suhteessa palkkasummaan on korkeampi kuin ennustelaskelman lähtötilanteessa.

KARTTUNEET ELÄKEOIKEUDET JA RAHASTOINTIASTE

	TyEL				Kaikki			
	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014
Eläkevarat, mrd. €	89,7	96,4	103,7	109,6	136,3	149,7	162,2	173,6
Karttuneet eläke- oikeudet, mrd. €	376,1	397,7	407,3	416,4	649,3	684,7	699,5	716,8
Rahastointiaste, %	23,9	24,2	25,5	26,3	21,0	21,9	23,2	24,2

Eläkevarat, karttuneet eläkeoikeudet ja rahastointiaste vuosina 2011–2014
2,5 prosentin reaalisella diskonttorolla. Rahamäärät ovat käyvin hinnoin.

Tiettyyn hetkeen mennessä karttuneiden eläkkeiden pääoma-arvolla tarkoitetaan sitä rahamäärää, joka riittäisi kyseiseen hetkeen mennessä karttuneiden eläkkeiden kustantamiseen. Tällöin on otettava huomioon varoille saatava tuotto (diskonttokorko).

Vuosien 2011 ja 2012 arviot perustuvat Eläketurvakeskuksen pitkän aikavälin laskelmiin vuodelta 2013 (Lakisääteiset eläkkeet – pitkän aikavälin laskelmat 2013, Eläketurvakeskuksen raportteja 04/2013).

Vuosien 2013 ja 2014 arviot on tuotettu ETK:ssa samoja periaatteita noudattaen. Vuoden 2014 karttuneissa eläkeoikeuksissa on ensimmäistä kertaa huomioitu vuonna 2017 voimaan tulevan eläkeuudistuksen vaikutukset.

Työeläkevarojen määrällä tarkoitetaan työeläkelaitosten sijoitusvarallisuuden käypähintaista arvoa kunkin vuoden lopussa. Sijoitustuotto-

jen vuotuinen vaihtelu vaikuttaa voimakkaasti työeläkevarojen määrään. Eläkevarojen kasvu vuosina 2012–2014 selittyikin paljolti hyvillä sijoitustuotoilla.

Karttuneiden eläkkeiden arvo on laskettu käyttäen 2,5 prosentin reaalista diskonttokorkoa. Vuoden 2014 loppuun mennessä karttuneiden työeläkkeiden arvo on yhteensä hieman yli 700 miljardia euroa, mikä on noin kolme ja puoli kertaa vuoden 2014 bruttokansantuote.

Rahastointiaste on työeläkevarat jaettuna karttuneiden eläkkeiden pääoma-arvolla. Tämä tunnusluku kuvastaa sitä, missä määrin jo karttuneet eläkkeet voidaan rahoittaa jo kerätyillä eläkevaroilla ja näille varoille vastaisuudessa saatavilla tuotoilla. Koko työeläkejärjestelmän rahastointiaste on ollut runsas 20 prosenttia, TyEL:n rahoitusaste on jonkin verran korkeampi.

Eläketurvakeskus
PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

www.etk.fi